WAAROM IK STOPTE ALS CHIRURG

WAAROM IK STOPTE ALS CHIRURG

Emma Bruns

2026 Prometheus Amsterdam

Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

© 2026 Emma Bruns
Omslagontwerp Bart Heideman
Foto auteur Prometheus
www.uitgeverijprometheus.nl
ISBN 978 90 446 6234 4

Voor iedereen die zorgt

Inhoud

Incisie 9

I Aanpassen 15

II Het spel 45

III De twijfel 69

IV Hellend vlak 93

V Afscheid 129

Litteken 155

Incisie

De operatieassistente giet de knalroze chloorhexidine in het blauwe bakje. Ik doop de tang met het gaas erin en laat de vezels de vloeistof opnemen. Zonder te druppen loop ik naar de operatietafel met daarop de uitgestrekte linkerarm van een oudere vrouw. De machine van het beademingsapparaat geeft een basritme. Haar hartslag vult aan. Als een kleurplaat maak ik haar arm roze. De vaste volgorde waarin we werken maakt me rustig.

De volgende stap is de snee. Of zoals chirurgen zeggen: de incisie. Je maakt iets kapot, dat vergt moed. En eenmaal begonnen, is er geen weg meer terug. Elke huid is anders, zelfs op hetzelfde lijf. Een onderbeen is anders dan een buik, een borst anders dan een bil. Sommige mensen zijn verfrommeld, andere juist meer van pudding.

Ik vind het ritueel heerlijk. Ik krijg een jas voorgehouden, steek mijn armen erin, laat 'm dichtknopen en draai een rondje. Een voor een plooien de steriele handschoenen zich om mijn handen. Ze zijn zo dun dat ik bijna niet voel dat ik ze aanheb.

De roze vloeistof is inmiddels opgedroogd. De operatieassistente en ik plakken de doeken. Een soort

choreografie, zorgvuldig maar ook voortvarend. Je mag zelf niets aanraken en uiteindelijk moet alleen een klein deel van het lichaam zichtbaar blijven. Langzaam wordt de vrouw gereduceerd tot een stuk onderarm. De rest van haar lichaam verdwijnt onder het groen. Ik schuif mijn kruk dichterbij en draai haar arm open. De vingers zijn zo herkenbaar menselijk dat ik blijf voelen dat er een vrouw aan de arm vastzit. Even vraag ik me af wat ze ermee schrijft en snijdt, wie ze aait en wat ze vasthoudt, wat ze loslaat.

Ik richt de operatielamp op de binnenkant van haar pols. Ik voel de slagader aan de duimkant en teken met een stift een streepje waar ik de incisie zal maken. Haar huid is dun. Net onder het laagje roze schemeren meanderende bloedvaten. Ik ben niet zo'n dapper type. Toch pak ik het scalpel dat me wordt aangereikt. Ik span de huid en trek een lijn. Foutloos probeer ik het parcours af te leggen. Niet te voorzichtig maar ook niet te roekeloos. Door het mondkapje ben ik me meer bewust van mijn ademhaling. Het loodschort tegen de röntgenstraling voelt als een harnas. Ik wil het graag perfect doen. Ik wil het liefst aan niets anders denken.

Een snee van een centimeter of zeven, meer is het niet. Een van de kruisende bloedvaatjes is toch geschampt. Ik weet dat het niets uitmaakt voor het eindresultaat. Toch baal ik. Eronder glanst het parelmoer van een pees. De combinatie van kracht en elegantie is zo mooi dat ik het liefst wil blijven kijken. Daar is geen tijd voor. We moeten verder.

De vrouw had de losliggende stoeptegel niet gezien.

In de val stak ze reflexmatig haar hand uit. Het bot van haar onderarm ving de klap op maar begaf het. De breuk heeft het ingedeukt en in een knik gezet. We hebben een uur om de stukken weer op hun plek te zetten en er een plaatje tegenaan te schroeven dat de constructie stabiel moet maken. Over een paar weken zal haar eigen bot weer sterk genoeg zijn om het zelf te kunnen.

In anatomieboeken is de binnenkant van de pols een druk station met vele sporen van belang voor de hand. Zenuwen, pezen, bloedvaten; ik wil niets beschadigen. Ik volg de veilige route naar het uiteinde van de radius, het bot dat gebroken is. Als de spreider is ingesteld, voel ik met mijn duim naar het gebroken oppervlak. Leren opereren is leren wanneer je subtiel moet zijn en wanneer je kracht nodig hebt; wanneer je snel kunt gaan en wanneer je moet vertragen. De energie die nodig is om een bot te breken, is niet gering. Het vergt dan ook een subtiele vorm van geweld om de stand te verbeteren. Niet lomp, wel doelgericht. Het is een ultieme oefening in het gebruik van je zintuigen om de juiste keuzes te maken. Je kunt je voorbereiden, inlezen, plannen bedenken. Maar uiteindelijk is er tijdens het opereren alleen de werkelijkheid van het nu.

Om een breuk te repareren, zijn er meerdere trucs. Je leert ze van je opleiders, je doet ze na. Hoe meer ervaring een chirurg heeft, hoe makkelijker het eruitziet. Met één hand houd ik de pols in de goede stand – waren mijn handen maar wat groter. Mijn andere steek ik uit. De operatieassistente begrijpt me zonder woorden en legt de boor precies goed in mijn hand. Ik boor een

K-draad, een dunne ijzeren satéprikker vernoemd naar dokter Kirschner. Je kunt er tijdelijk twee stukken bot mee aan elkaar spiesen zonder grote gaten te boren. Ik probeer niet te graag te willen dat het in één keer goed gaat. Het is meer een worsteling tussen de stemmen in mijn brein dan dat ik moeite heb met de handeling zelf. Het röntgenapparaat maakt de controlefoto. We kijken. Het is nog niet goed genoeg.

Leren opereren is ook leren wanneer je iets kunt accepteren. Een lichaam is kapotgegaan en je probeert het zo goed mogelijk te maken. Het is goed om kwaliteit na te streven maar perfectie werkt verlammend. Anders dan een timmerman werken we met levend materiaal. Als ik te lang over de operatie doe, is de kans op een infectie groter. Als ik tien keer opnieuw boor, richt ik onnodige schade aan. Goed, beter, klote, is het adagium. Nagenoeg goed is voor het menselijk lichaam vaak voldoende om een nieuw evenwicht te vinden. Het voelt onnatuurlijk om daar genoegen mee te nemen maar het is juist de natuur. Ingewikkeld. Want vanaf het moment dat het mes de huid openmaakt, ben ik verantwoordelijk.

Bij de derde poging zijn we tevreden. Ik kies een titanium plaatje dat speciaal gemaakt is voor de linkerpols. Net als in een kledingwinkel zijn plaatjes voor op botten ook gewoon confectie. Het is verbazingwekkend hoezeer we vanbinnen op elkaar lijken. Hetzelfde plaatje past nagenoeg altijd. Een voor een gaan de schroefjes door de gaten in het bot. Ze zijn prachtig, klein en glimmend, metallic roze en blauw. Met het röntgenapparaat

maken we een korte controlevideo. De pols oogt weer als vanouds.

De weg terug is ook een ritueel waar ik van hou. De herhaling van de hechtbewegingen maakt me rustig. Het verband, tot slot, is zo wit dat het lijkt alsof er niets is gebeurd. We halen de afdekdoeken weg en de vrouw is er weer. We ruimen op. De assistentes praten over de schoolvakanties van hun kinderen. De vrouw komt uit de roes en vraagt of het goed gegaan is. Ik leg mijn hand op haar schouder en kijk naar een slaperig gezicht dat mijn woorden zeker zal vergeten. 'We zijn erg tevreden.' 'O, wat fijn.' Haar ogen vallen weer een beetje dicht.

Op de een of andere manier voelt het nep. De operatie ging goed, dat is niet het probleem. En veel dichter bij iets voor een ander mens betekenen, kom je misschien ook niet. Als chirurg kun je echt iets maken, iets oplossen. Wie wil dat niet? Toch denk ik bijna bij elke operatie: ik ben dit niet. Er is geen chirurg die niet af en toe twijfelt, niet af en toe bang is of soms liever ergens een kleine traiteur zou beginnen. Toch voelt dit anders.

Ik was mijn handen en loop naar de computer, daar waar ik me eigenlijk het meest op mijn gemak voel. Achter een toetsenbord kan ik de wereld in woorden vatten. Maar wat heeft de wereld nou aan woorden? Daar los je toch zelden iets mee op? En wie ben ik zonder witte jas? Wat hebben andere mensen aan me als ik niet voor ze zorg? Als ik stop, ben ik toch gewoon een verwend kind uit een bevoorrecht gezin dat niet hard wil werken. Ben ik te laf om echte verantwoordelijkheid te dragen? Of

ben ik gewoon niet goed genoeg?

Ik ben gestopt als chirurg. Een antwoord op deze vragen had ik niet. Het is net zo raar als de hele zorg. Een verzameling mensen die om elkaar geven, elkaar helpen, elkaar nodig hebben. Een vat vol verhalen die verteld moeten worden. Dan begin ik maar gewoon met dat van mezelf. Dan hebben we dat maar gehad.

I

Aanpassen

'Heb je wel echt je middelbare school afgemaakt? Een handgeschreven cijferlijst voelt wat, hoe zal ik het zeggen, ongeloofwaardig.' De vrouwelijke chirurg, het hoofd van de sollicitatiecommissie, keek me aan. Ik keek naar de andere gezichten of dit een grap was. 'Nee, ik ben hier undercover voor RTL4,' had ik willen zeggen. Ik voldeed aan bijna alle eisen. Topsporter, lid geweest bij het corps, overijverig op organisatiegebied en gepromoveerd. Ik kwam alleen niet uit het Gooi of een andere vergelijkbare vermogende enclave in Nederland. Ik stamelde. 'Nou, ja, eigenlijk wel.' Probeerde een houding aan te nemen die ze zochten. Zelfverzekerd maar ook weer niet te. Ik begreep ze niet echt.

Op het Leidseplein stopten zo veel trams. Je kon overal naartoe. Het Amsterdamse Bos had meer hockeyvelden dan ik ooit bij elkaar had gezien. Een hemel van kunstgras. Mijn argumenten om naar de hoofdstad van Nederland te verhuizen, waren niet per se weloverwogen. Samen met een teamgenoot was ik er één keer geweest om een wedstrijd te kijken. We namen de trein vanaf Antwerpen, de tram vanaf het Centraal Station en de bus vanaf het Leidseplein naar Amstelveen. Amster-

dam voelde als een plek waar alles kon en alles mocht. En vooral, het was ver weg van Antwerpen.

Ik kende Nederland vooral van de taal. Van een cassettebandje in de auto met nummers als 'O, o, Den Haag' en sketches van Youp van 't Hek over Volvorijders en IKEA-stapelbedden. Van de korte bezoeken. Een flat in de Watergraafsmeer waar mijn tante en oom en mijn twee roodharige neefjes woonden. Van een dorpsplein in Overschie waar ik gehuld in een oude oranje polo een wedstrijd eieren vangen won en meedeed aan een klompenrace. Van de televisie. Op Nederland 3 zag ik *Villa Achterwerk* met Roos en haar mannen. *Rembo & Rembo*, *Het Klokhuis* en *Willem Wever*. Van de boodschappen die mijn moeder van haar werk over de grens meebracht naar huis: vla, boerenkool, hagelslag en pindakaas.

Ik leerde al vroeg dat het stom was om een Nederlander te zijn. Of, zoals een jongetje van zes een keer in een boom kerfde, een 'kaaskop'. Nederlanders waren luidruchtig, gierig en in ieder geval 'niet cool'. Je had de superrijken. Die woonden nét over de grens in België in Brasschaat, in grote villa's. Ze zaten vaak op het Luzac College, waar ze in dure auto's werden afgezet. Inburgeren niet nodig. Voor mijn ouders, die midden jaren '80 per toeval vanuit Parijs in Antwerpen terechtkwamen, was de Nederlandse enclave in Brasschaat onbekend. Na mijn geboorte in 1986 kochten ze per toeval een kleine bungalow in het naastgelegen dorp.

Ik probeerde in ieder geval zo goed mogelijk te verbergen dat ik 'nen Hollander' was en had me die kunst inmiddels aardig eigen gemaakt. Tegen de tijd dat ik